

عنوان مقاله:

نصیحت و سیاست، رویکردی دینی: بازاندیشی در معنای «نصیحت» در روایت «النصیحه لائمہ المسلمین»

محل انتشار:

مجله معرفت سیاسی، دوره 13، شماره 2 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

علی محمد حکیمیان - استادیار گروه حقوق، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

سید محمود طیب حسینی - استاد گروه قرآن پژوهی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

مطهره سادات طیب حسینی - دانشجوی دکتری علوم قرآنی و حدیث، دانشگاه قم

خلاصه مقاله:

یکی از مفاهیم سیاسی رایج در ادبیات سیاسی و فرهنگ دینی «نصیحت زمامدار مسلمانان» است. این مفهوم سیاسی در روایت «ثلاث لایغل علیهن قلب عبد مسلم... و النصیحه لائمہ المسلمین...» از رسول خدا ریشه دارد. سوال این است که با توجه به فرهنگ عرب عصر نزول، مقصود از «نصیحت زمامدار مسلمانان» در این روایت چیست؟ دیدگاه مشهور میان نویسندگان معاصر مفهوم عام «نصیحت» را تا آنجا تعمیم داده که شامل نظارت مردم بر زمامدار، امر به معروف و نهی از منکر، و حتی نقد و اعتراض نسبت به او نیز می شود. به منظور پاسخ به سوال مزبور و ارزیابی دیدگاه مشهور، این مقاله با روش «توصیفی و تحلیلی» به تحقیق در کاربرد «نصیحت» در متون عصر نزول پرداخته و با استناد به قرآن، روایات و گزارش های تاریخی و فضای صدور روایت، ضمن نقد دیدگاه مشهور، به این نتیجه دست یافته که مفهوم «نصیحت» در روایت یادشده، منحصر به مصادیقی همچون حمایت، اطاعت خالصانه، یاری و همراهی آحاد مردم، احزاب و اقشار گوناگون مردم نسبت به زمامدار جامعه اسلامی در امور کلان جامعه، از جمله جهاد و دفاع از دین و کیان حاکمیت اسلامی است. در واقع این حدیث، اصلی متفاوت برای تحکیم و تقویت حاکمیت دینی، به منظور گسترش و استقرار پایه های دین اسلام بنیان می نهد که از دو مسیر اصلاح ارتباط مردم با زمامدار از یک سو، و مردم با مردم از سوی دیگر محقق خواهد شد و لازم است همگان به آن ملتزم باشند. البته این اصل ناقض ضرورت امر به معروف و نهی از منکر، نقد، اعتراض و نظارت بر حاکم اسلامی نیست.

کلمات کلیدی:

حقوق حاکم بر مردم، حمایت حاکم، اطاعت از حاکم، نصیحت حاکم، حدیث «النصیحه لائمہ المسلمین».

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1451424>

